

Käyttöraportti 1/2005

NUORI JALKAPALLOILIJJA

1989 syntyneiden ikäluokka seurantatutkimuksen kohteena

Niilo Konttinen
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus
KIHU
Jyväskylä

2005

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	4
2.1. Tutkimushankkeen yleisistä tavoitteista	4
2.2. Aineiston kerääminen	5
2.3. Tutkimuksen otos	5
3. KOHDERYHMÄN KUVAUS	8
3.1. Pituus ja paino	8
3.2. Perhetausta	8
3.3. Asuinpaikka	8
3.4. Terveys ja terveystavat	10
3.5. Koulunkäynti	12
4. LAJIHARRASTUS	14
4.1. Osallistuminen urheiluseuratoimintaan	14
4.2. Harjoittelu	14
4.3. Kilpaileminen	16
4.4. Harrastuksen jatkaminen	17
4.5. Vanhempien osallistuminen harrastukseen	19
5. MENESTYVÄN PELAAJAN PROFIILI	20
5.1. Pituus ja paino	21
5.2. Syntymäkuukausi	21
5.3. Perhetausta ja asuinpaikka	22
5.4. Koulutusura	23
5.5. Lajiharrastus	25
5.5.1. Harjoittelu ja kilpailumäärät	25
5.5.3. Harrastuksen jatkaminen	26
5.5.4. Vanhempien urheiluharrastuksen vaikutus	27
6. YHTEENVETO	29
YHTEYSTIEDOT	31
LIITE 1: KYSELYLOMAKE	32

1. JOHDANTO

Vuonna 2001 käynnistyi Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksessa (KIHU) tutkimushanke, jonka ensisijaiseksi kohteeksi määriteltiin ne psykologiset tekijät, joiden voidaan olettaa olevan yhteydessä nuoren urheilijan kykyyn ylläpitää pitkäjänteistä taitojen, ominaisuuksien ja valmiuksien harjoittamista erilaisista haasteista ja vastoinkäymisistä huolimatta. Kyseessä on nk. pitkittäistutkimus, joka kohdistuu nuoren urheilijan tapaan ohjata, organisoida ja arvioida omaa tavoitteellista toimintaansa siitä saatavan palautteen pohjalta. Tutkimuksen ensivaiheessa kohderyhmänä olivat vuonna 1987 syntyneet urheilijat. Lajeista mukana olivat jääkiekko, yleisurheilu ja salibandy. Keväällä 2004 mukaan liittyi vielä jalkapallo, minkä osalta ensimmäinen aineisto koottiin kyseisen vuoden huhtikuussa.

Hankkeen päätutkijana on toiminut Dosentti Niilo Konttinen (KIHU, Jyväskylä), jonka aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä psykomotorisiin taitosuorituksiin. Professori Antero Toskala (Jyväskylän yliopisto/ psykologian laitos) vastaa projektissa kognitiivisen psykologian alan asiantuntemuksesta. Toskalan aikaisemmat tutkimukset ovat käsitelleet arkipäivän toimintojen psyykkistä hallintaa ja säätelyä psykoterapioiden näkökulmasta. Professori Lauri Laakso (Jyväskylän yliopisto/ liikuntakasvatuksen laitos) puolestaan edustaa hankkeessa laaja-alaista liikuntatieteiden asiantuntemusta. Niin ikään tutkimusryhmään on kuulunut LiTm Jari Lämsä, jonka omat tutkimukset ovat käsitelleet urheilun sosiologisia аспекteja. Hankkeen piirissä ovat omia opinnäytteitään työstäneet KtYO Tommi Torppa, LiYO Tommi Norppa sekä LiYO Katri Paanala. Jalkapallon osalta tutkimus on toteutettu yhteistyössä Suomen Palloliiton (SPL) kanssa. Liiton yhdyshenkilönä hankkeessa on toiminut nuorisopäällikkö Timo Huttunen.

Nyt esiteltävässä raportissa keskitytään 1989 syntyneen ikäluokan jalkapalloilijoihin. Raportin tarkoituksena ei ole niinkään selvittää tutkimuksen psykologisia aihealueita (pitkäjänteinen harjoittelu), vaan näitä aiheita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin myöhemmin julkaistavissa tutkimusraporteissa. Sen sijaan tarkoituksena on ollut ennen kaikkea tarjota nuorisojalkapallon parissa työskenteleville henkilöille laaja-alaista taustatietoa kyseisestä ikäluokasta.

Tutkimusryhmämme esittää kiitoksemme Suomen Palloliitolle, ja erityisesti Timo Huttuselle sekä Minttu Paavolalle, hyvästä yhteistyöstä. Niin ikään kiitokset kaikille tutkimukseen osallistuneille 1989 syntyneille jalkapallon harrastajille.

Tutkimushanketta on rahoittanut Opetusministeriö.

Jyväskylässä 19.1.2005

Niilo Konttinen, PsT, Dosentti
Tutkimushankkeen vastuullinen johtaja
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU)

2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2.1. Tutkimushankkeen yleisistä tavoitteista

Monissa tavoitteellisen toiminnan muodoissa taitojen hallinta ja menestyminen edellyttävät erilaisia synnynnäisiä ominaisuuksia. Kokeelliset tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, etteivät perinnölliset ominaisuudet tai lahjakkuus vielä takaa tai ennusta huippuosaajaksi tuleamista, vaan niitäkin tärkeämpi tekijä on henkilön pitkäjänteisyys, sinnikkyys kehittää taitojaan määrätietoisella harjoittelulla.

Määrätietoinen harjoittelu ei ole useinkaan sisäisesti palkitsevaa, vaan harjoittelua motivoi odotus sen vaikutuksista suorituksen kehittymiseen ja toiminnan lopputuloksiin. Eri alojen huippuosaajille on yhteistä se, että he ovat aloittaneet määrätietoisen harjoittelun jo nuorella iällä. Aluksi harrastus on ollut leikkiä, mutta kun heidän lahjakkuutensa on tullut esiin, heille on painotettu määrätietoisen harjoittelun tärkeyttä suorituksen kehittämisessä. Kehittymisen myötä he ovat vähitellen sisäistäneet harjoittelun tärkeyden, ja motivaatio määrätietoiseen harjoitteluun on yhdistynyt erottamattomaksi osaksi huippuosaajaksi kasvamisen tavoitetta. Ympäristön motivoiva toimintakaan ei vielä takaa, että henkilö sitoutuisi määrätietoiseen harjoitteluun vuosikausiksi eteenpäin. Myös tietyt persoonallisuutemme ominaisuudet vaikuttavat läpi elämänkaaren suhtautumiseemme harjoitteluun.

Nyt esiteltävässä tutkimushankkeessa lahjakkuutta ja huippuosaajaksi kehittymistä tutkitaan urheilun kontekstissa. Kilpaurheilu onkin erinomainen esimerkki sellaisesta tavoitteellisesta toiminnasta, jossa osaamista ja taitojen kehittymistä voidaan arvioida varsin yksiselitteisesti saavutettujen tulosten ja sijoitusten perusteella. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen ensisijaisena tarkoituksena on tarkastella kokeellisen tutkimuksen keinoin niitä psykologisia tekijöitä, jotka ovat yhteydessä nimenomaisesti nuoren urheilijan kykyyn harjoitella pitkäjänteisesti mahdollisimman korkean taitotason saavuttamiseksi. Tutkimushanke edustaa siten ensisijaisesti urheilu- ja liikuntapsykologista perustutkimusta. Tavoitteena on kuitenkin niin ikään luoda puitteita sellaisten psykologisten lähestymistapojen kehittämiseksi, jotka voisivat osaltaan auttaa huipputasoista osaamista tavoittelevia nuoria urheilijoita sitoutumaan ja harjoittelemaan pitkäjänteisesti saavuttaakseen uralleen asettamansa tavoitteet ja päämäärät.

Hankkeen toisena keskeisenä tarkoituksena on kerätä sellaista tietoa tutkimuksen kohteina olevista lajeista ja niiden parissa urheilua harrastavista nuorista, jota voitaisiin hyödyntää kunkin lajin valmennus- ja koulutusjärjestelmän arvioinnissa, seurannassa ja kehittämisessä. Kuten aiemmin mainittiin, nyt esiteltävässä raportissa ei käsitellä lahjakkuuteen liittyviä psykologisia tekijöitä, vaan pääpaino on nimenomaisesti yleisissä taustatekijöissä sekä suoranaisesti harrastukseen liittyvissä käytännön valmennusta ja ohjausta koskevissa kysymyksissä.

2.2. Aineiston kerääminen

Raportissa esiteltävän tutkimuksen kohderyhmänä ovat olleet vuonna 1989 syntyneet Suomen Palloliiton (SPL) sarjoissa lajia harrastavat nuoret. Lisenssien lukumäärä kyseisessä ikäluokassa oli aineiston kokoamisen hetkellä 7471 (huhtikuu 2004).

Tutkimusmenetelmänä on käytetty kyselylomaketta, joka on kehitetty yhteistyössä hankkeessa mukana olevien lajiliittojen edustajien kanssa (kts. Liite 1.). Kyselyn avulla on kerätty tietoa nuorten urheilijoiden yleisestä elämäntilanteesta, antropometriasta, terveydentilasta, koulumenestyksestä, urheiluharrastuksista sekä vanhempien roolista harrastustoiminnassa. Lomakkeen loppuosassa nuoria on pyydetty vielä vastaamaan neljään erilliseen psykologiseen itsearviointiin, joissa aihealueina ovat urheilijan motivaatio, tavoitteenasettelu, ongelmanratkaisu sekä joukkueen ilmapiiri.

Kysely toimitettiin vastaajille postitse. Kyselyn mukana oli saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, tavoitteista ja tietosuojaan liittyvistä asioista. Koska hanke toteutetaan seurantatutkimuksena, lomakkeessa pyydettiin ilmoittamaan myös vastaajan nimi ja yhteystiedot. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista.

Aineiston jatkokäsittely on suoritettu Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksessa (KIHU), Jyväskylässä. Aineisto on käsitelty Microsoftin EXCEL-2000 taulukkolaskentaohjelmalla. Lopullisessa data-tiedostossa jokainen vastaaja on saanut oman salaisen tunnistekoodinsa, jonka perusteella kukaan ulkopuolinen ei voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä. Vastaajien henkilötiedot ja koodit yhdistävä ”avain” on ainoastaan hankkeen päätutkijan hallussa. Yksittäisiä urheilijoita koskevia tietoja ei tulla luovuttamaan eteenpäin tai käyttämään muissa tutkimusprojekteissa.

2.3. Tutkimuksen otos

Lomakkeen palautti täytettynä kaikkiaan 1969 pelaajaa. Kyselyyn vastanneista pelaajista tyttöjä oli 513 ja poikia 1456 (Taulukko 1). Tyttöjen ja poikien lukumäärien suhde tarkasteltavassa aineistossa on siten 26:74. Kaikkiaan otos käsittää sekä pojat että tytöt huomioiden noin 26 prosenttia koko ikäluokasta. Tyttöjen vastausprosentti oli hieman korkeampi kuin poikien.

TAULUKKO 1. Vastausmäärät ja -prosentit					
Sukupuoli	Ikäluokka	%-osuus	Otos	%-osuus	Vastaus-%
Tytöt	1632	21,8%	513	26,1%	31,4%
Pojat	5839	78,2%	1456	73,9%	24,9%
	7471	100,0%	1969	100,0%	26,4%

Alueittain tarkasteltuna eniten vastauksia saapui Uudenmaan piiristä, eli kaikkiaan 396 vastausta, mikä vastaa noin 20 prosenttia otoksesta. Yli 10 prosentin osuuden saavuttivat Helsingin (13%), Turun (10%) ja Tampereen (10%) piirit. Vähiten vastauksia saapui Ahvenanmaan (0,2%) piiristä, mikä selittynee sillä, että kysymyslomaketta ei ollut saatavilla ruotsinkielisenä versiona. Niin ikään Keskipohjanmaan (4%) piirin osuus jäi alle 5 prosentin. On huomattava, että käytössämme ei ole ollut aluekohtaisia lisenssitietoja, joten otoksen maantieteellisestä edustavuudesta ei voida tehdä luotettavia johtopäätöksiä.

Pelipaikoittain tarkasteltuna suurimman ryhmän muodostivat keskikenttäpelaajat noin 37 prosentin osuudella (Taulukko 2). Erot tyttöjen ja poikien otoksissa olivat varsin pienet, suurimmillaan ero oli puolustajien kohdalla, hieman vajaat viisi prosenttiyksikköä. Kaiken kaikkiaan pelaajien jakaantuminen pelipaikoittain oli siis hyvin samanlainen.

TAULUKKO 2. Vastaaajien jakaantuminen pelipaikoittain

Pelipaikka	Tytöt		Pojat	
Maalivahti	N= 36	7,0%	N= 126	8,7%
Puolustaja	N= 179	34,9%	N= 442	30,4%
Keskikenttä	N= 189	36,8%	N= 544	37,3%
Hyökkääjä	N= 107	20,9%	N= 329	22,6%
Ei tietoa	N= 2	0,4%	N= 15	1,0%
	N= 513	100,0%	N= 1456	100,0%

Vastaaajia pyydettiin myös ilmoittamaan, missä sarjassa he pääsääntöisesti pelasivat kaudella 2004. Kuten Taulukko 3 osoittaa, yli puolet vastaaajista ilmoitti pelaavansa ikäluokkansa piirisarjassa. Tyttöjen ja poikien jakaumien erot olivat varsin vähäiset. Suhteellisesti tarkasteltuna, tyttöjen osuus oli poikia suurempi lähinnä B-junioreiden I-divisioonassa; poikien osuus oli puolestaan suurempi ennen kaikkea oman ikäluokan (C-juniorit) piirisarjassa.

TAULUKKO 3. Vastajien jakaantuminen sarjoittain

Sarja	Tytöt		Pojat	
Piirisarja/ C	N= 257	50,1%	N= 847	58,2%
Aluesarja/ C	N= 87	16,9%	N= 248	17,0%
II-Div./ B	N= 43	8,4%	N= 162	11,1%
I-Div./ B	N= 56	10,9%	N= 54	3,7%
SM/ B	N= 6	1,2%	N= 4	0,3%
Muu sarja	N= 49	9,6%	N= 81	5,6%
Ei tietoa	N= 15	2,9%	N= 60	4,1%
	N= 513	100,0%	N= 1456	100,0%

3. KOHDERYHMÄN KUVAUS

3.1. Pituus ja paino

Antropometriaa koskevat tiedot kerättiin lomakkeella. Yli lajien tarkasteltuna, vastausten perusteella tyttöjen keskipituudeksi saatiin 1,65 m ja poikien keskipituudeksi 1,72 m. Tyttöjen keskimääräinen kehon paino oli noin 55 kiloa; pojilla keskimääräinen kehon paino oli noin 61 kiloa. Taulukossa 4 on verrattu jalkapallon harrastajien (tytöt + pojat) keskimääräistä pituutta ja kehon painoa 14-15 -vuotiaiden jääkiekkoilijoiden, salibandyn pelaajien sekä yleisurheilijoiden keskimääräisiin pituuksiin ja painoihin. Taulukko osoittaa, että jalkapalloilevien nuorten keskimääräinen pituus ja paino kyseisessä ikäryhmässä olivat varsin lähellä muiden lajien harrastajien mittoja. Ainoan poikkeuksen muodostavat yleisurheilijat pojat, joiden keskipituus poikkesi selvästi muiden lajien poikien keskipituuksista.

TAULUKKO 4. Keskipituus ja -paino (suluissa keskihajonta)

Laji	Tytöt		Pojat	
Jalkapallo	1,64 (0,06)	55,2 (7,7)	1,71 (0,08)	59,9 (9,7)
Jääkiekko	1,64 (0,06)	55,8 (7,6)	1,71 (0,08)	60,9 (10,2)
Salibandy	1,65 (0,06)	55,5 (7,9)	1,72 (0,08)	60,6 (10,5)
Yleisurheilu	1,66 (0,06)	54,0 (6,7)	1,75 (0,08)	61,9 (10,1)
	1,65 m	55,1 kg	1,72 m	60,8 kg

3.2. Perhetausta

Vastaajat jaettiin neljään luokkaan sen perusteella, minkälainen heidän perhetilanteensa oli vastaamishetkellä. Luokat nimettiin seuraavasti:

- 1) Perusperhe = Pelaaja asuu yhdessä molempien vanhempiansa kanssa
- 2) YH = Yksinhuoltajaperhe
- 3) Uusperhe = Pelaaja asuu äitinsä/ isänsä sekä isäpuolensa/ äitipuolensa kanssa
- 4) Muut = Muu vaihtoehto (esim. lastenkoti)

Tulokset osoittivat, että lähes neljä viidestä (78%) kyselyyn vastanneesta jalkapalloilijasta asui yhdessä molempien vanhempiansa kanssa (Taulukko 5). Noin 13 prosenttia vastaajista asui yksinhuoltajaperheessä, ja 7 prosenttia uusperheessä. Lajien välinen vertailu osoittaa, että perusperheissä asuvien suhteellinen osuus oli jonkin verran alhaisempi kuin jääkiekossa tai yleisurheilussa, mutta hieman korkeampi kuin salibandyssä. Kaiken kaikkiaan lajien välillä havaitut erot olivat kuitenkin varsin pienet.

TAULUKKO 5. Vastaajien perhetausta

Laji	Perusperhe	YH	Uusperhe	Muut
Jalkapallo	78,4%	12,9%	7,3%	1,4%
Jääkiekko	83,7%	10,6%	5,0%	0,7%
Salibandy	74,9%	16,5%	7,5%	1,1%
Yleisurheilu	83,2%	9,5%	6,2%	1,1%
	80,1%	12,4%	6,5%	1,1%

3.3. Asuinpaikka

Vastaajat luokiteltiin neljään eri kategoriaan myös heidän asuinpaikkansa suhteen. Kategoriat nimettiin seuraavasti:

- 1) PK-seutu = Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen
- 2) Kaupunki1 = Kaupungit, joiden asukasluku on yli 20.000
- 3) Kaupunki2 = Kaupungit, joiden asukasluku on alle 20.000
- 4) Maaseutu = Maaseututaajamat ja muu maaseutu

Taulukossa 6 on vertailtu neljän eri lajin harrastajien asuinpaikkoja. Jalkapallon osalta tutkimukseen osallistuneista vastaajista suurimman yksittäisen ryhmän (37%) muodostivat suurimmista kaupungeista (pl. pääkaupunkiseutu) kotoisin olevat pelaajat. Taulukosta käy ilmi, että siinä missä yleisurheilun harrastaminen on painottunut selkeästi maaseudulle ja pienempiin taajamiin, jalkapallon harrastaminen urheiluseurassa on keskittynyt enemmän suurimpiin kaupunkeihin – joskaan ei samassa määrin kuin salibandyssä. On kuitenkin muistettava, että kyse on tässä ennen kaikkea lajin harrastamisesta *organisoidun* urheiluseuratoiminnan puitteissa; luvut eivät siten yksiselitteisesti kerro lajin harrastamisesta yleensä.

TAULUKKO 6. Vastajien kotipaikka

Laji	Pk-seutu	Kaupunki1	Kaupunki2	Maaseutu
Jalkapallo	20,6%	37,2%	15,2%	27,0%
Jääkiekko	12,9%	40,3%	17,9%	28,9%
Salibandy	22,6%	44,7%	8,7%	24,0%
Yleisurheilu	8,4%	23,2%	17,2%	51,2%
	16,1%	36,4%	14,8%	32,8%

3.4. Terveys ja terveystavat

Kokonaisuutena ottaen lähes kaikki kyselyyn vastanneet pelaajat (96%) kokivat terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi. Tyttöjen ja poikien arviointien välillä ei juurikaan todettu olevan eroja. Yksittäisistä lääkärin toteamista kroonisista sairauksista yleisimmät olivat astma (tytöt: 6 %; pojat 7 %), migreeni (4%; 3%) sekä rakenteellinen vika luustossa (5%; 3%).

Kyselylomakkeessa vastaajille esitettiin myös lista, jossa oli lueteltu 22 erilaista psykofyysisistä oireita. Vastajien tehtävänä oli arvioida, minkälaisista oireista he olivat kärsineet viimeisten 12 kuukauden aikana. Oletustemme mukaisesti sukupuolten väliset erot olivat varsin selvät. Kaiken kaikkiaan 76 prosentilla vastanneista tytöistä oli ollut vähintään yksi listan oireista. Heillä oli esiintynyt viimeisen vuoden aikana keskimäärin 3,5 oireita. Vastaavasti pojista 59 prosentilla oli esiintynyt vähintään yksi listan oireista. Pojilla oli esiintynyt viimeisen vuoden aikana keskimäärin 1,8 oireita. Viisi yleisintä oireita – päänsärky (tytöt 43%; pojat 28%), ärtyneisyys (33%; 19%), vatsakivut (33%; 15%), väsymys (31%; 16%) sekä univaikeudet (28%; 16%) - olivat samat sekä tytöillä että pojilla.

Lomakeaineiston pohjalta voitiin todeta, että tupakointi oli yleisempää tyttöjen kuin poikien keskuudessa – lajista riippumatta (Taulukot 7 ja 8). Esimerkiksi juuri jalkapallon kohdalla, tyttöjen keskuudessa tupakoimattomien osuus oli 88 prosenttia, kun vastaavasti poikien keskuudessa tupakoimattomien osuus oli 95 prosenttia. Lajien välinen vertailu osoitti, että tupakointi oli yleisintä salibandyn harrastajien keskuudessa: esimerkiksi salibandyharrastavista tytöistä joka viides pelaaja tupakoi vähintään satunnaisesti, kun taas ainoastaan 9 prosenttia yleisurheilua harrastavista tytöistä tupakoi vähintään satunnaisesti.

TAULUKKO 7. Tupakointi/ Tytöt

Laji	Ei tupakoi	Lopettanut	Satunnaisesti	Säännöllisesti
Jalkapallo	87,5%	2,1%	8,4%	2,0%
Jääkiekko	82,9%	3,9%	9,3%	3,9%
Salibandy	75,2%	4,1%	14,5%	6,2%
Yleisurheilu	88,1%	2,9%	7,2%	1,8%
	83,4%	3,3%	9,9%	3,5%

TAULUKKO 8. Tupakointi/ Pojat

Laji	Ei tupakoi	Lopettanut	Satunnaisesti	Säännöllisesti
Jalkapallo	94,6%	1,9%	2,8%	0,7%
Jääkiekko	91,5%	2,6%	3,8%	2,1%
Salibandy	85,3%	3,5%	7,7%	3,5%
Yleisurheilu	93,1%	2,7%	2,8%	1,4%
	91,1%	2,7%	4,3%	1,9%

Myös alkoholinkäyttö humaltumistarkoituksessa oli yleisempää tyttöjen kuin poikien keskuudessa. Jalkapalloa harrastavista tytöistä 28 prosenttia joi itsensä humalaan vähintään muutaman kerran vuodessa, kun taas saman lajin poikien ryhmässä vastaava prosenttiluku oli 12 (Taulukot 9 ja 10). Lajien välinen vertailu osoitti, että humalahakuinen käyttäytyminen oli selvästi yleisintä salibandyn harrastajien keskuudessa: esimerkiksi jalkapalloa harrastavista tytöistä noin 11 prosenttia joi itsensä humalaan vähintään kerran kuukaudessa, kun taas vastaava prosenttiluku salibandyä harrastavien tyttöjen keskuudessa oli 21.

TAULUKKO 9. Humalahakuisuus/ Tytöt

Laji	Ei käytä	1 krt/vuosi	2-6 krt/vuosi	Väh. 1 krt/kk
Jalkapallo	62,0%	9,9%	17,0%	11,1%
Jääkiekko	64,5%	11,8%	18,4%	5,3%
Salibandy	41,4%	7,6%	29,6%	21,4%
Yleisurheilu	64,6%	8,3%	17,5%	9,6%
	58,1%	9,4%	20,6%	11,9%

TAULUKKO 10. Humalahakuisuus/ Pojat

Laji	Ei käytä	1 krt/vuosi	2-6 krt/vuosi	Väh. 1 krt/kk
Jalkapallo	78,9%	8,9%	7,6%	4,6%
Jääkiekko	71,7%	11,1%	12,2%	5,0%
Salibandy	61,9%	9,5%	17,1%	11,5%
Yleisurheilu	83,5%	6,0%	6,3%	4,2%
	74,0%	8,9%	10,8%	6,3%

3.5. Koulukäynti

Koulumenestystä arvioitiin seuraavien seitsemän lukuaineen arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella: äidinkieli, 2. kotimainen kieli, matematiikka, historia, maantieto, biologia sekä kemia. Yläasteen osittaisesta kurssimuotoisuudesta johtuen menestyksen arviointi ei perustunut yhden tietyn todistuksen arvosanoihin, vaan vastaajaa pyydettiin esittämään oma arvionsa saamiensa kurssiarvosanojen perusteella. Tyttöjen sekä poikien keskinäinen vertailu osoitti, että tyttöjen keskiarvot (8,36) olivat keskimäärin hieman korkeampia kuin poikien (8,02). Tytöt olivat myös

jonkin verran tyytyväisempiä koulumenestykseensä kuin pojat: noin 87 prosenttia tytöistä ilmoitti olevansa melko tai erittäin tyytyväinen arvosanoihinsa, kun taas pojista noin 81 prosenttia ilmoitti olevansa melko tai erittäin tyytyväinen koulumenestykseensä. Kokonaisuutena ottaen em. keskiarvot osoittavat kuitenkin, että tutkimukseen osallistuneet nuoret edustivat keskimäärin varsin hyvin koulussa menestyviä peruskoulun 8-luokkalaisia.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että kolme viidestä vastaajasta katsoi urheiluharrastuksesta olleen hyötyä koulutyössä. Sukupuolten välinen vertailu osoitti, että tyttöjen ja poikien välillä oli jonkin verran eroa: tytöistä 68 prosenttia ja pojista 60 prosenttia kyselyyn vastanneista katsoi harrastuksestaan olleen hyötyä koulutyössä. Noin 6 prosenttia tytöistä sekä 9 prosenttia pojista arvioi, että jalkapallon harrastus oli haitannut koulunkäyntiä.

Peruskoulun jälkeisistä vaihtoehdoista lukio oli odotetusti selvästi suositumpi kuin ammatillinen perustutkinto. Tyttöjen ja poikien välillä oli kuitenkin eroa: tytöistä noin 73 prosenttia vastaajista ilmoitti jatkavansa lukioon, kun taas pojista noin 64 prosenttia oli jatkamassa peruskoulun jälkeen lukioon. Vastaavasti 5 prosenttia tytöistä ja 10 prosenttia pojista ilmoitti hakevansa ammatilliseen peruskoulutukseen. Kyselyn toteutuksen hetkellä (8. luokan kevätlukukausi) 23 prosenttia tytöistä ja 26 prosenttia pojista ilmoitti, etteivät he vielä tienneet minkä koulutusvaihtoehdon he valitsisivat peruskoulun jälkeen.

4. LAJIHARRASTUS

4.1. Osallistuminen urheiluseuratoimintaan

Tytöt olivat liittyneet jalkapalloseuraan keskimääräinen noin 9-vuotiaana, kun taas pojat olivat aloittaneet harrastuksensa seurassa selvästi aiemmin, eli keskimäärin noin 7-vuoden iässä. Alle kouluikäisinä jalkapalloseuraan liittyneiden osuus oli tyttöjen keskuudessa alhaisempi verrattuna poikiin (17% vs. 48%). Tytöistä joka toinen (49%) ja pojista joka neljäs (24%) vastaaja ilmoitti, että jalkapallo oli ollut heidän ensimmäinen urheiluharrastuksensa.

Vastaajilta kerättiin tietoa myös heidän osallistumisestaan muiden lajien kilpailutoimintaan. Tulokset osoittivat, että 65 prosenttia tytöistä harrasti jalkapallon ohella vähintään yhtä muuta urheilulajia. Noin joka viidennellä tytöllä (22%) oli toisena *päälajinaan* jokin toinen laji. Suosituimpia lajeja olivat salibandy (11%), tanssi (6%) ja laskettelu/ lumilautailu (5%).

Pojista 71 prosenttia harrasti jalkapallon ohella myös jotain toista urheilulajia. Kolme poikaa kymmenestä (29%) harrasti kilpailumielessä jalkapallon ohella myös jotain toista päälajia. Suosituimpia näistä olivat salibandy (18%), jääkiekko (14%) sekä tennis (5%).

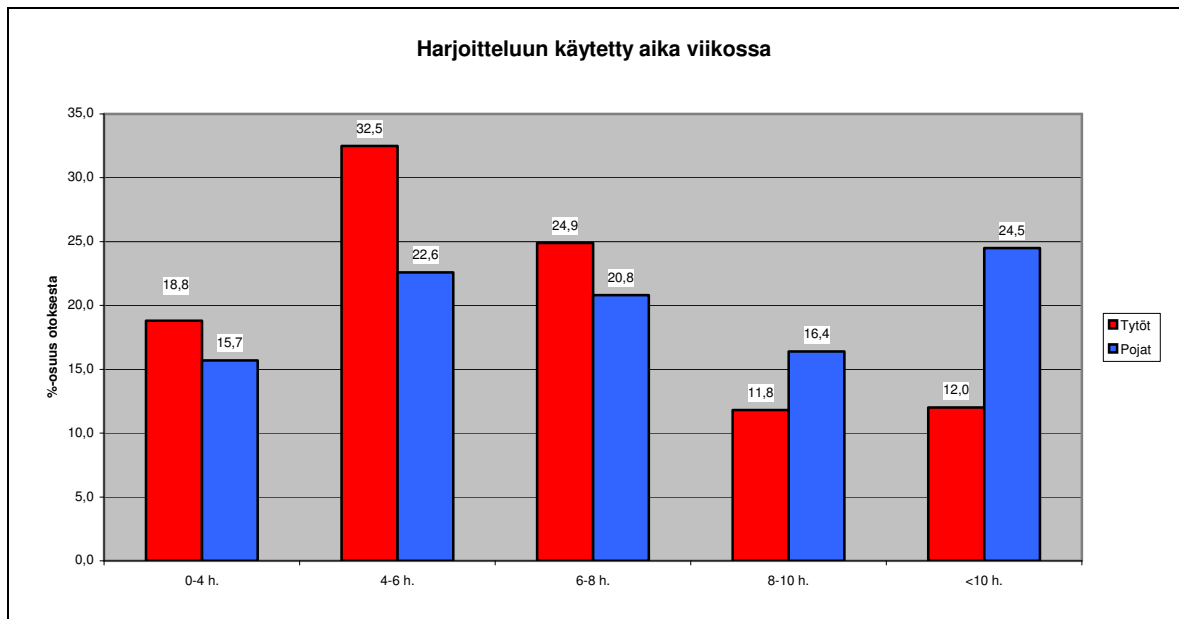
4.2. Harjoittelu

Tutkimus osoitti, että tyypillinen harjoitusten alkamisaika oli klo 18.00. Lähes joka toisella vastaajalla (44%) harjoitukset alkoivat klo 18:n ja 19:n välillä. Vastaavasti 37 prosenttia vastaajista ilmoitti harjoitusten alkavan tavallisimmin ennen kello 18:aa. Noin joka viidennellä (19%) pelaajalla harjoitukset alkoivat aikaisintaan klo 19.

Yhdensuuntainen matka kotoa ja kentälle kesti pelaajalta keskimäärin noin 15 minuuttia. Kaiken kaikkiaan ajankäytön osalta, matkat harjoituksiin eivät siis juurikaan vieneet aikaa: lähes puolet vastaajista (46%) ilmoitti käyttävänsä matkaan jopa alle 10 minuuttia, kun taas vain 3 prosenttia ilmoitti yhdensuuntaisen matkan vievän enemmän kuin 30 minuuttia.

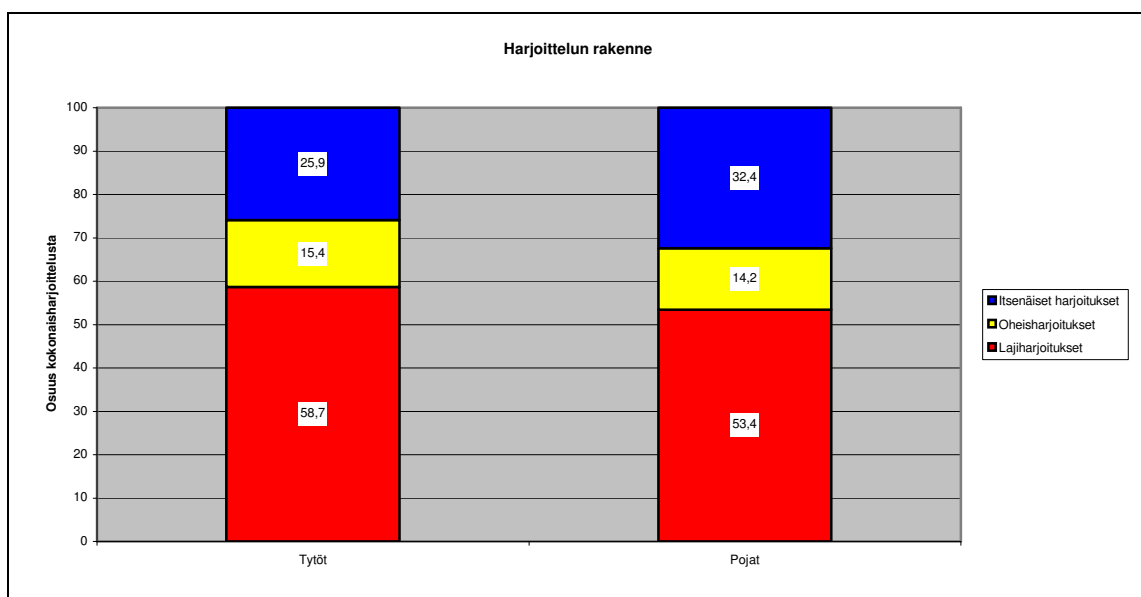
Jalkapalloa harrastavien tyttöjen keskuudessa keskimääräinen harjoitteluun käytetty aika viikkotasolla oli 6 tuntia 49 minuuttia. He harjoittelivat keskimäärin 5,1 kertaa viikossa. Pojilla vastaavat luvut olivat 8 tuntia 7 minuuttia ja 5,8 kertaa. Tyttöjen ja poikien välinen ero harjoitteluun käytetyn ajan suhteen oli siten 1 tunti 18 minuuttia viikossa.

Tarkasteltavan aineiston pohjalta voitiin todeta, että yli 8 tuntia viikossa harjoittelevien pelaajien suhteellinen osuus otoksesta oli suurempi poikien kuin tyttöjen keskuudessa (41% vs. 24%). Kuten Kuva 1 osoittaa, vastaavasti tyttöjen suhteellinen osuus vastausluokassa 4-6 h./ vko oli hieman suurempi kuin poikien (33% vs. 23%).

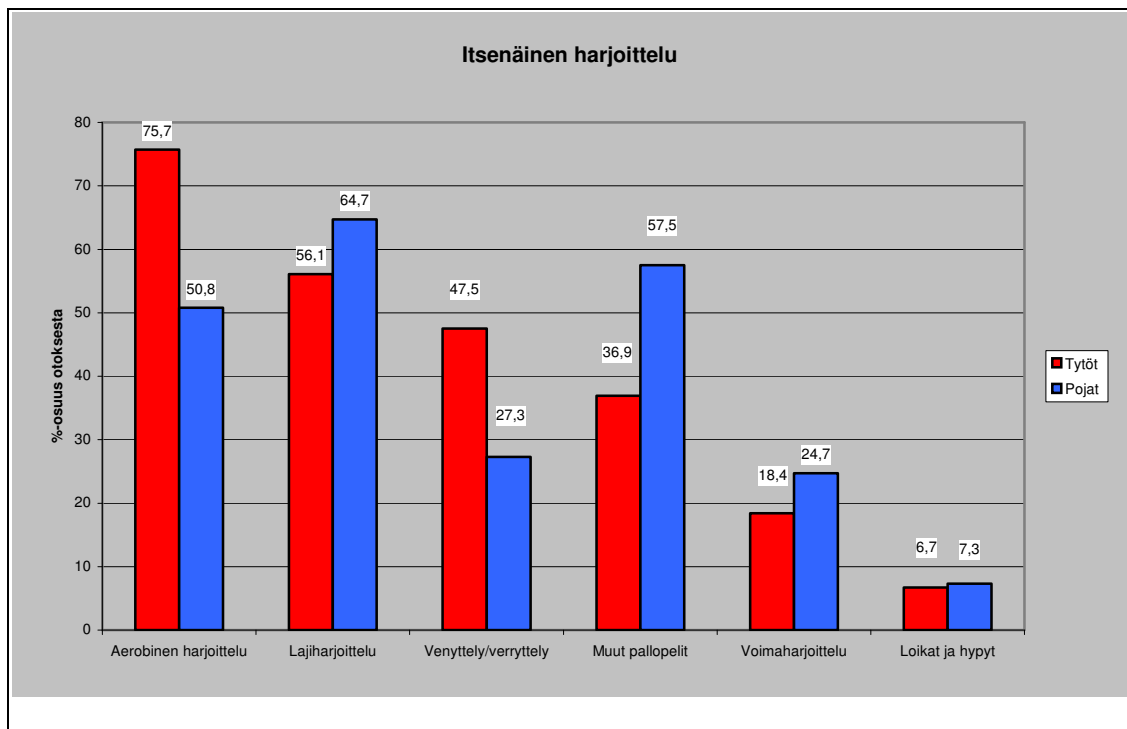
Kuva 1.

Pelaajilta kerättiin tietoa myös heidän pelikaudella tapahtuvan harjoittelun laadusta. Tätä tarkoitusta varten harjoittelu jaettiin kolmeen kategoriaan: lajiharjoittelu (esim. peliharjoitteet), oheisharjoittelu joukkueen kanssa (esim. juoksu- ja voimaharjoitteet) sekä itsenäinen harjoittelu (esim. lenkkeily). Kuten Kuva 2 osoittaa, jalkapalloa harrastavien 15-vuotiaiden nuorten harjoittelusta varsinainen lajiharjoittelu kattoi hieman yli puolet kokonaisajasta. Tyttöjen harjoittelusta lajiharjoittelun osuus oli hieman suurempi kuin pojilla (59% vs. 53%). Vastaavasti pojilla taas itsenäisen harjoittelun osuus oli suhteellisesti hieman suurempi kuin tytöillä (32% vs. 26%).

Kuva 2.

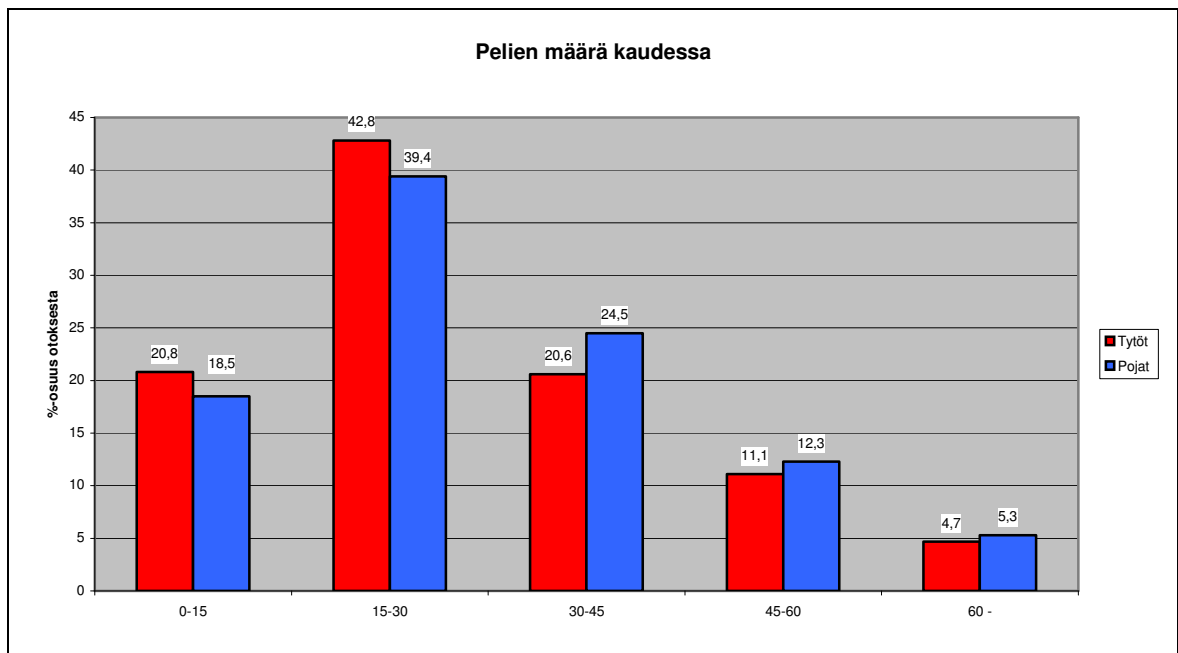
Vastaajia pyydettiin myös kuvaamaan, minkälaisia harjoitteita he tekivät itsenäisesti, joukkueen kanssa suoritettavan harjoittelun lisäksi. Tyttöillä yleisin itsenäisen harjoittelun muoto oli selkeästi aerobinen harjoittelu: kolme neljästä pelaajasta kävi lenkillä, pyöräilemässä tai uimassa joukkueen harjoitusten lisäksi (Kuva 3). Pojilla puolestaan suosituin itsenäisen harjoittelun muoto oli ylimääräisten lajiharjoitteiden tekeminen: lähes kaksi kolmesta pelaajasta harjoitteli pallon kanssa myös muulloin, kuin pelkästään joukkueen harjoituksissa. Tulokset osoittivat, että tyttöjen ja poikien väliset erot itsenäisessä harjoittelussa olivat varsin merkittäviäkin. Selkeimmin erot näkyivät aerobisen harjoittelun, muiden pallopelien pelaamisen sekä venyttely- ja verryttelyharjoitusten määrissä.

Kuva 3.

4.3. Kilpaileminen

Tutkimuksen osallistuneet tytöt arvioivat pelaavansa kauden aikana keskimäärin 29,8 peliä. Poikien pelimäärät olivat hieman suuremmat: pojat pelasivat keskimäärin 31,4 peliä liiton järjestämän kilpailutoiminnan puitteissa. Kuten pelimäärien jakaumien tarkastelukin osoittaa, tyttöjen ja poikien väliset erot pelimäärien suhteen olivat kuitenkin varsin vähäiset (Kuva 4).

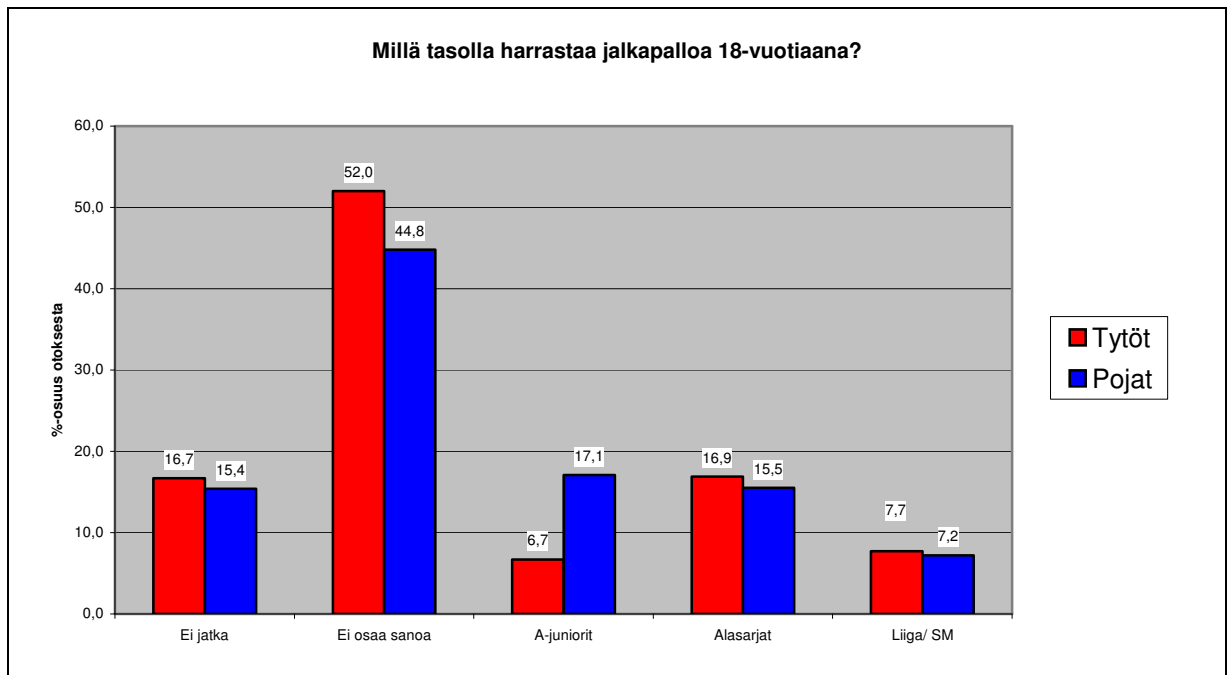

Kuva 4.

4.4. Harrastuksen jatkaminen

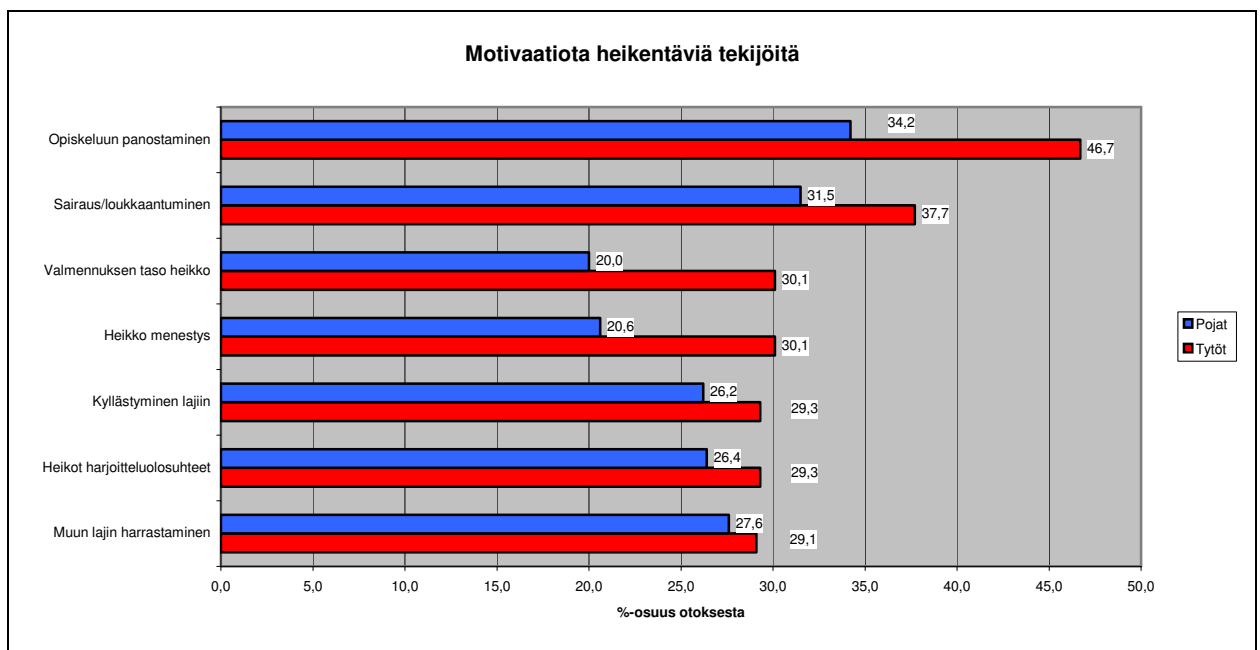
Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, millä tasolla he uskoivat pelaavansa jalkapalloa 18-vuotiaana. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että noin kaksi kolmasosaa vastaajista joko ei osannut vielä sanoa jatkostaan tai arvioi lopettavansa harrastuksen ennen 18:aa ikävuottaan (Kuva 5).

Tyttöjen ja poikien välinen ero ilmeni yhtäältä vertailtaessa niiden pelaajien suhteellisia määriä, jotka olivat epävarmoja harrastuksensa jatkumisen suhteen (EOS= Ei osaa sanoa): 52 prosenttia tytöistä ei osannut sanoa, jatkaisivatko he jalkapallon pelaamista vielä 18-vuotiaana, kun vastaavasti noin 45 prosenttia pojista ilmaisivat olevansa epävarmoja harrastuksen jatkumisen suhteen. Toisaalta poikien keskuudessa pelaaminen A-nuorten sarjoissa oli suhteellisesti ”suositumpi” vaihtoehto kuin tyttöjen keskuudessa (17% vs. 7%).

Kuva 5.

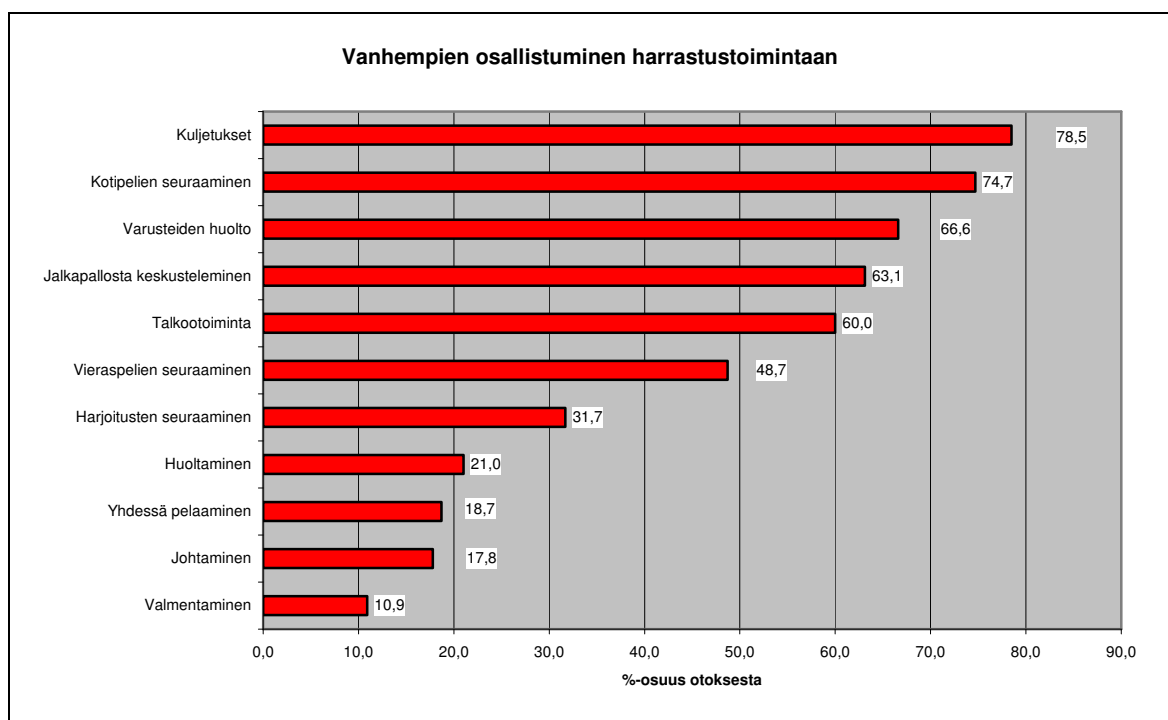
Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, mitkä tekijät olivat vähentäneet heidän halukkuuttaan harrastaa jalkapalloa viimeksi kuluneen kauden aikana. Kokonaisuutena ottaen, tytöistä 21 prosenttia ja pojista 13 prosenttia vastaajista ilmoitti, että jokin asia oli heikentänyt heidän motivaatiotaan harrastaa jalkapalloa viimeksi kuluneen kauden aikana. Niin tyttöjen kuin poikienkin vastauksissa useimmin toistuvat vastaukset olivat panostaminen opiskeluun sekä sairastuminen/loukkaantuminen. Kuten Kuva 6 osoittaa, tyttöjen ja poikien väliset erot saattoivat olla varsin merkittäviäkin.

Kuva 6.

4.5. Vanhempien osallistuminen harrastukseen

Vanhempien aktiivisuuden kartoittamiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, missä määrin isä, äiti tai muu huoltaja olivat osallistuneet heidän jalkapalloharrastukseensa. Arvioitavia osallistumismuotoja oli kaikkiaan 11. Kuvassa 7 on esitetty prosenttiyksikköinä, kuinka suuri osa vastaajista arvioi vanhempiensa tai muun huoltajan osallistuneen harrastukseen joko *jatkuvasti* tai *melko usein*. Tulokset osoittivat, että yleisimmät tavat osallistua harrastukseen olivat ”harjoituksiin/ peleihin kuljettaminen” (79%), ”kotipelien seuraaminen” (75%) sekä ”henkilökohtaisten varusteiden huolto” (67%). Joukkueen toiminnan tasolla eri tehtäviin osallistuttiin seuraavasti: 11 prosenttia vanhemmista/ huoltajista oli mukana valmennustoiminnassa, 18 prosenttia osallistui johtotehtäviin ja 21 prosenttia huoltotehtäviin.

Kuva 7.

5. MENESTYVÄN PELAAJAN PROFILI

Raportin viidennessä luvussa tarkastellaan niitä tekijöitä, joiden suhteen ikäluokassaan peliurallaan eri tavoin edenneet pelaajat eroavat toisistaan. Tarkoituksena on kartoittaa mahdollisimman laaja-alaisesti nuoren jalkapalloilijan lahjakkuuden, menestymisen sekä harrastuksen jatkuvuuden taustalla olevia tekijöitä. Kuten johdanto-osassa todettiin, tässä raportissa ei käsitellä lahjakkuuteen liittyviä psykologisia aspekteja, vaan pääpaino on yleisissä taustatekijöissä sekä suoranaisesti urheiluharrastukseen liittyvissä kysymyksissä.

Esiteltävässä raportissa nuoren pelaajan etenemistä peliurallaan tarkastellaan sen pohjalta, kuinka korkealle pelaajan potentiaali oli arvioitu lajin kilpailu- ja valmennusjärjestelmän taholta. Kuten Taulukko 11 osoittaa, valtaosa vastaajista ei ollut osallistunut SPL:n järjestämiin leirityksiin ja katselmuksiin. Esimerkiksi vain joka 20. pelaaja oli ollut mukana liiton alue- tai maajoukkuetoiminnassa. Erityisesti tyttöjen kohdalla ko. toimintaan osallistuneiden pelaajien lukumäärä oli varsin alhainen suhteessa koko ikäluokkaan.

TAULUKKO 11. Osallistuminen SPL:n tapahtumiin ja leirityksiin			
Sukupuoli	Ei mukana	Pohjola Cup	Alue-/maajoukkue
Tytöt	413 (81,0%)	90 (17,6%)	7 (1,4%)
Pojat	1235 (85,7%)	118 (8,2%)	87 (6,1%)
	1648 (84,5%)	208 (10,7%)	94 (4,8%)

Koska alue- ja/tai maajoukkuetoimintaan osallistuneiden pelaajien lukumäärä jäi varsin vähäiseksi, tutkimukseen osallistuneet pelaajat päätettiin jakaa kahteen eri tasoryhmään:

- Taso 1 = Pelaaja oli osallistunut piirijoukkueessa Pohjola Cupiin/ aluejoukkueeseen/ maajoukkueleirille
 Taso 2. = Pelaajaa ei ollut osallistunut SPL:n leireille tai katselmuksiin

Tässä luvussa tarkasteltavina tulosmuuttujina ovat pituus ja paino, syntymäkuukausi, perhetausta ja asuinpaikka, koulumenestys/ koulutus suunnitelmat sekä erilaiset lajiharrastukseen liittyvät tekijät. Jatkossa eri tasoryhmiä edustavista pelaajista käytetään myös ilmaisuja *menestyneet* ja *heikommin menestyneet* pelaajat.

5.1. Pituus ja paino

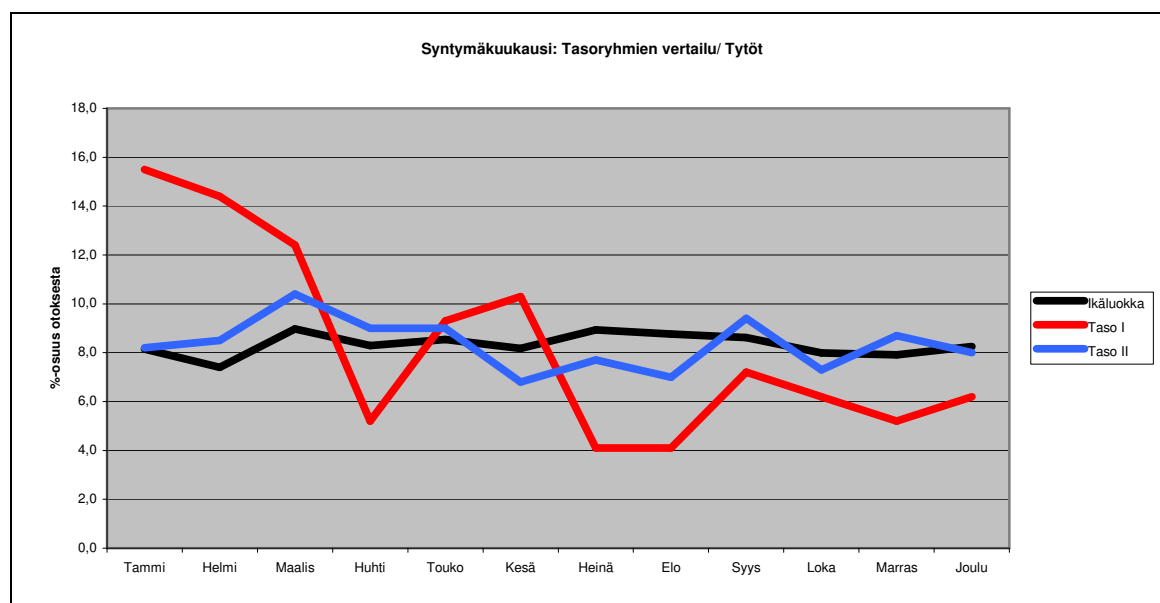
Pituuden ja painon oletettiin olevan taitotasoa erottelevia muuttujia: esimerkiksi jääkiekossa 15-vuotiaat maajoukkueen pojat ovat tutkimustemme mukaan keskimäärin noin kuusi senttiä pitempiä ja kahdeksan kiloa painavampia kuin piiritason pelaajat.

Jalkapallon harrastajien keskuudessa taitotasojen välillä ei kuitenkaan esiintynyt vastaavanlaisia eroja kuin jääkiekossa. Kyseinen havainto koski ennen kaikkea tyttöjä. Pojilla pituudessa ja painossa havaitut erot olivat tosin tilastollisesti merkitseviä, mutta käytännön kannalta erot olivat varsin vähäiset: taitotasoltaan korkeammalle arvioidut pelaajat olivat noin 2,0 cm pitempiä (1,73 m vs. 1,71 m) ja 1,9 kg painavampia kuin alemmalle tasolle arvioidut pelaajat (61,5 kg vs. 59,6 kg).

5.2. Syntymäkuukausi

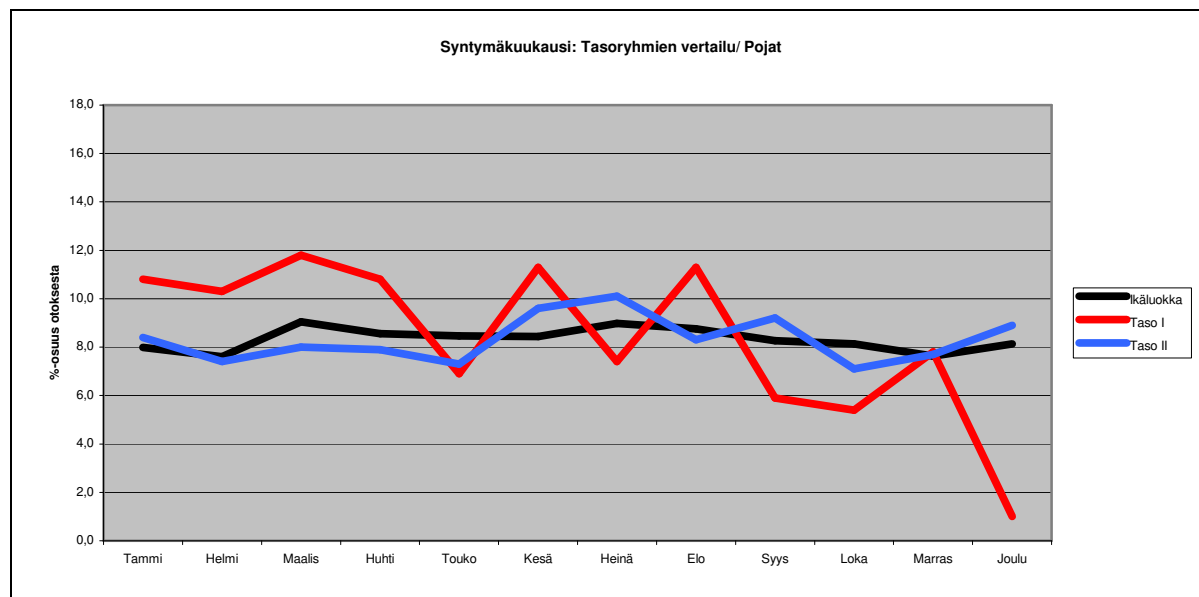
Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että jalkapallossa syntymäkuukaudella on merkitystä mm. pelaajavalinnoissa. Näissä tutkimuksissa on havaittu, että sarjakauden alkupuolella syntyneillä junioripelaajilla on ollut selvästi suurempi edustus ikäluokkansa maajoukkueissa verrattuna loppuvuodesta syntyneisiin.

Syntymäkuukauden osalta tarkasteltiin, noudattivatko tasoryhmien jakaumat vuonna 1989 syntyneen väestön jakaumaa ($N_{\text{tytöt}} = 30.946$, $N_{\text{pojat}} = 32.402$). Tulokset osoittivat, että eri tasoryhmien jakaumat poikkesivat toisistaan: korkeampaa taitotasoa edustavien pelaajien keskuudessa alkuvuodesta syntyneillä oli selkeä ”yliedustus”. Kyseinen ero oli jonkin verran suurempi tyttöjen kuin poikien keskuudessa. Kuten Kuva 8 osoittaa, noin 42 prosenttia Taso 1:n tytöistä oli syntynyt ensimmäisen vuosineljänneksen aikana, kun taas ainoastaan 27 prosenttia Taso 2:n tytöistä oli syntynyt tammi-maaliskuussa. Taso 2:n tyttöjen ja koko 1987 syntyneen naispuolisen väestön jakauman välillä ei sen sijaan näyttänyt juurikaan olevan eroa.

Kuva 8.

Vastaava trendi oli havaittavissa myös pojilla (Kuva 9). Ylemmän tasoryhmän poikien keskuudessa alkuvuodesta (tammi-maaliskuu) syntyneiden osuus oli noin 33 prosenttia, kun vastaavasti alemmaa taitotasoa edustavien pelaajien keskuudessa vastaava prosenttiluku oli 24. Niin ikään Taso 2:n ja koko 1989 syntyneen miespuolisen väestön jakaumat olivat varsin samanlaiset.

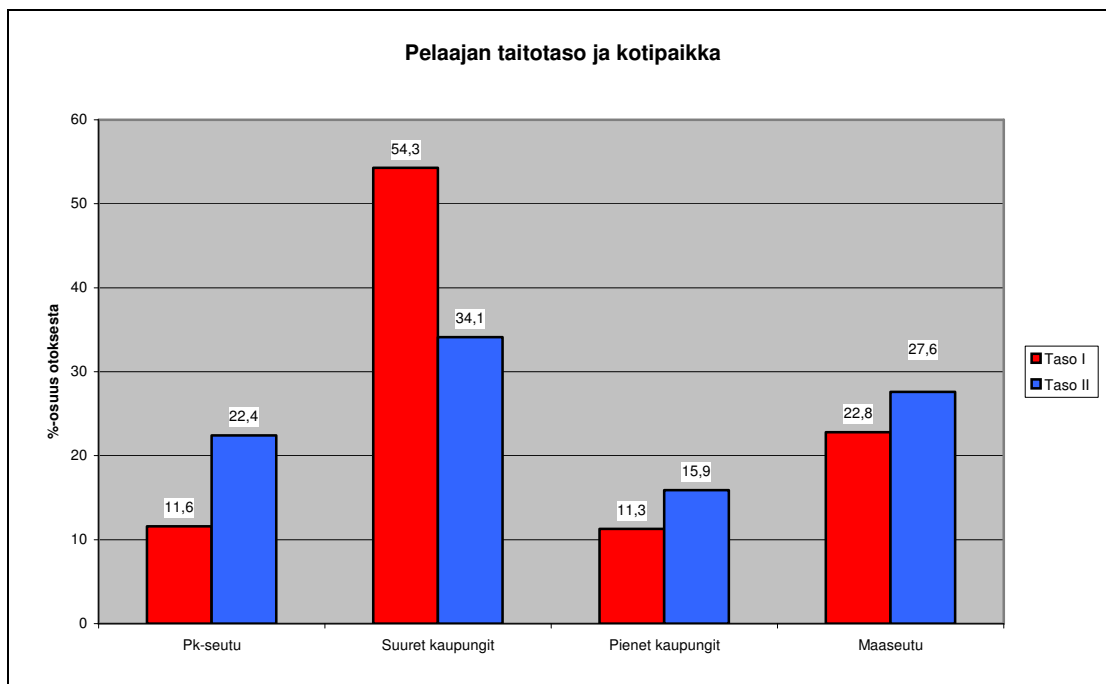

Kuva 9.

5.3. Perhetausta ja asuinpaikka

Perhetaustan ja pelaajan arvioidun taitotason välisen yhteyden tarkastelussa sovellettiin aikaisemmin kuvailtuja luokitteluperusteita (kts. luku 3.2.). Kyseisen yhteyden osalta tulokset osoittivat selkeästi, ettei pelaajien taitotaso ollut yhteydessä heidän perhetaustansa.

Asuinpaikan ja taitotason välisen yhteyden tarkastelussa sovellettiin niin ikään aiemmin määriteltyjä luokittelukriteereitä (kts. luku 3.3.). Kuten Kuva 10 osoittaa, 54 prosenttia menestyneimmistä pelaajista asui suuremmissa kaupungeissa (pl. pääkaupunkiseutu). Vastaava prosenttiluku heikommin menestyneiden pelaajien keskuudessa oli 34. Niin ikään huomiota kiinnittää se seikka, että pääkaupunkiseudulla asuvien osuus oli alhaisempi Taso 1- kuin Taso 2-ryhmässä (12% vs. 22%). Menestyneimpien pelaajien osuus oli noin viisi prosenttiyksikköä alhaisempi myös pienemmissä kaupungeissa asuvien kuin maaseudulla asuvien harrastajien keskuudessa. Kaiken kaikkiaan tulokset osoittivat siten, että pelaajan arvioitu taitotaso sekä kotipaikan maantieteellinen sijainti olivat jossain määrin yhteydessä toisiinsa.

Kuva 10.

5.4. Koulutusura

Koulumenestyksen osalta tulokset osoittivat, tasoryhmät poikkesivat hieman toisistaan: peliurallaan pidemmälle ehtineiden pelaajien keskiarvot olivat jonkin verran korkeammat kuin heikommin menestyneiden pelaajien. Tosin kyseinen ero saavutti tilastollisen merkitsevyyden ainoastaan tyttöjen ryhmässä (8,57 vs. 8,39).

Tulokset osoittivat, että tasoryhmien välillä ei juurikaan esiintynyt eroja sen suhteen, kuinka tyytyväisiä pelaajat olivat siihenastiseen koulumenestykseensä (Taulukko 12). Koulumenestykseensä tyytymättömien suhteellinen osuus oli hieman suurempi heikommin menestyneiden ryhmässä, mutta ero oli vain vajaan kahden prosenttiyksikön luokkaa.

TAULUKKO 12. Arvioitu koulumenestys

Taso	Tyytyväinen	Ei osaa sanoa	Tyytymätön
Taso 1.	82,8%	9,9%	7,3%
Taso 2.	81,9%	9,0%	9,1%
	82,1%	9,1%	8,8%

Kuten luvussa 3.5. todettiin, jalkapallon harrastamisella näyttäisi olevan koulutyöhön nähden paremminkin positiivinen vaikutus. Tasoryhmäkohtainen tarkastelu osoitti, että heikommin menestyneet pelaajat kokivat harrastuksen vaikutuksen hieman positiivisemmin kuin ylempää taitotasoa edustavat pelaajat (Taulukko 13). On tosin muistettava, että myös viimeksi mainittujen pelaajien keskuudessa yli puolet vastanneista koki harrastuksesta olleen hyötyä heidän koulutyössään.

TAULUKKO 13. Harrastuksen vaikutus koulutyöhön

Taso	Hyötyä	Ei vaikutusta	Haittaa
Taso 1.	55,9%	27,5%	16,6%
Taso 2.	63,0%	30,6%	6,4%
	62,0%	30,1%	7,9%

Peruskoulun jälkeisistä koulutusvaihtoehtoista (lukio vs. ammatillinen perustutkinto) suositumpi vaihtoehto oli siis lukio (kts. luku 3.5.). Tasoryhmien vertailu osoitti, että koulutusvaihtoehdon valinta oli yhteydessä pelaajan taitotasoon. Kuten Taulukko 14 osoittaa, lukio peruskoulun jälkeisenä vaihtoehtona oli jonkin verran suositumpi menestyneempien pelaajien keskuudessa (73% vs. 65%). Ammatillinen opintoura näytti puolestaan olevan hieman suositumpi vaihtoehto alemmassa tasoryhmässä. Samoin ”Ei osaa sanoa” –vastausten osuus oli hieman suurempi alemmassa tasoryhmässä.

TAULUKKO 14. Peruskoulun jälkeiset opinnot

Taso	Ei osaa sanoa	Lukio	Amm.tutk.
Taso 1.	21,5%	72,8%	5,6%
Taso 2.	26,0%	65,2%	8,8%
	25,3%	66,4%	8,3%

Lomakkeessa kysyttiin myös, onko vastaajalla tarkoitus hakea joko urheilulukioon/urheilupainotteiseen lukioon tai urheiluammattioppilaitokseen/urheilupainotteiseen ammattioppilaitokseen. Tältä osin tulokset olivat varsin selvät: 43 prosenttia Taso 1:n

pelaajista aikoi hakea johonkin maamme urheiluoppilaitoksista, kun taas Taso 2:n pelaajista ainoastaan 17 prosenttia ilmaisi aikeensa hakea erityisoppilaitokseen.

5.5. Lajiharrastus

5.5.1. Harjoittelu- ja kilpailumäärät

Taso 1 -ryhmän tytöt harjoittelivat viikoittain keskimäärin hieman yli kahdeksan tuntia (Taulukko 15). Taso 2 -ryhmän tyttöihin verrattuna, peliurallaan pidemmälle edenneet tytöt käyttivät siten viikkotasolla lajiharjoitteluun keskimäärin lähes kaksi tuntia enemmän aikaa. Myös pelimäärien osalta menestyneemmät tytöt erosivat hieman muista tutkimukseen osallistuneista tytöistä.

TAULUKKO 15. Harjoittelu- ja pelimäärät/ Tytöt			
Taso	Harjoitukset/vko	Harjoittelu/vko	Kilpailut/Kausi
Taso 1.	5,7 harjoitusta	8 h 12 min	37,8 peliä
Taso 2.	5,0 harjoitusta	6 h 28 min	28,0 peliä
Erotus	0,7 harjoitusta	1 h 44 min	9,8 peliä

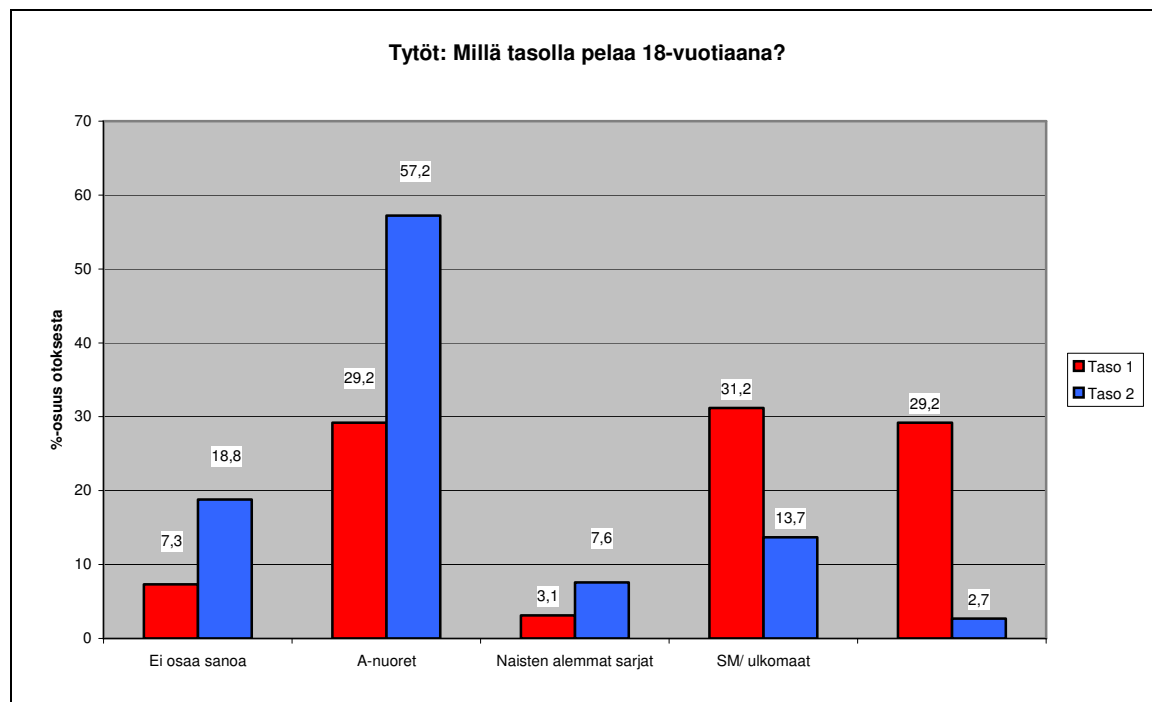
Poikien kohdalla harjoittelu- ja pelimäärät olivat niin ikään suuremmat ylemmässä tasoryhmässä. Menestyneemmät pelaajat käyttivät lähes 2,5 tuntia viikossa enemmän aikaa harjoitteluun ja pelasivat kaudessa noin 10 peliä enemmän kuin heikommin menestyneet pelaajat (Taulukko 16).

TAULUKKO 16. Harjoittelu- ja pelimäärät/ Pojat			
Taso	Harjoitukset/vko	Harjoittelu/vko	Kilpailut/Kausi
Taso 1.	6,9 harjoitusta	10 h 5 min	39,7 peliä
Taso 2.	5,6 harjoitusta	7 h 45 min	30,0 peliä
Erotus	1,3 harjoitusta	2 h 20 min	9,7 peliä

5.5.2. Harrastuksen jatkaminen

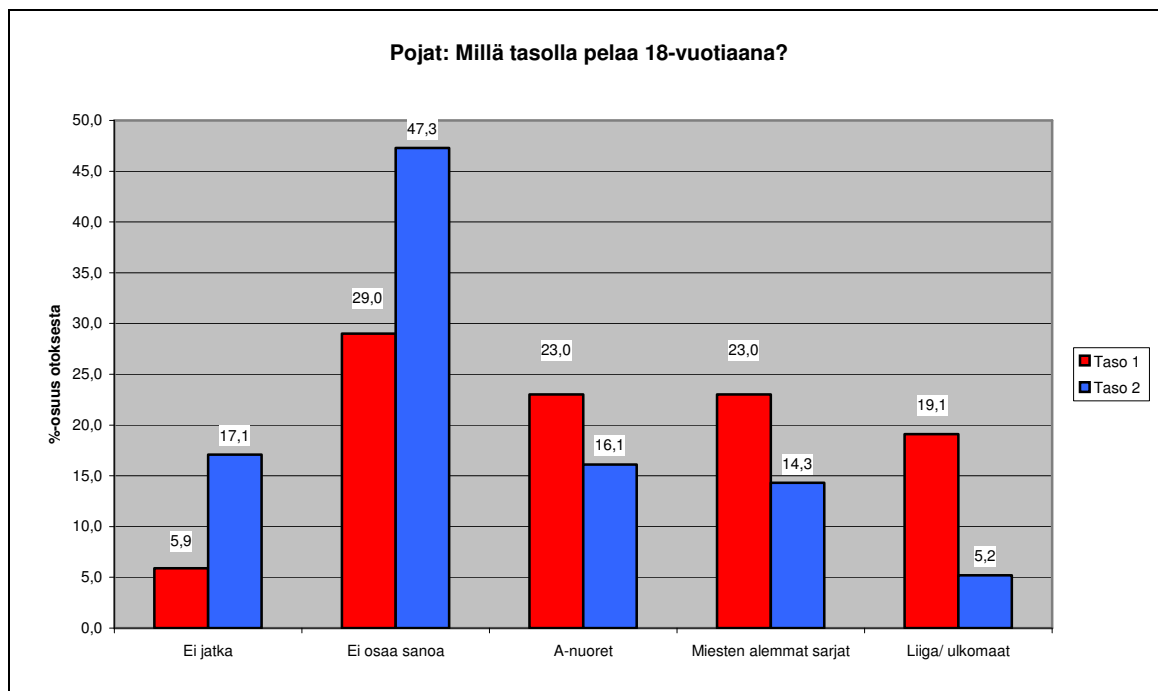
Harrastuksen jatkumisen osalta tarkastelussa käytettiin samoja luokitteluperusteita kuin luvussa 4.4. Kaiken kaikkiaan tulokset osoittivat, että tasoryhmien väliset erot olivat varsin selkeitä ja johdonmukaisia niin tyttöjen kuin poikienkin kohdalla.

Tytöillä ryhmien välinen ero oli kaikkein suurimmillaan niiden pelaajien kohdalla, jotka olivat vielä epävarmoja jatkostaan: 29 prosenttia ylemmän tasoryhmän pelaajista ei vielä osannut sanoa jatkostaan, kun taas peräti 57 prosenttia alemman tasoryhmän pelaajista oli epävarmoja harrastuksen jatkumisesta (Kuva 11). Niin ikään ryhmien välinen ero oli varsin selkeä niiden vastaajien osalta, jotka ilmoittivat tavoitteekseen pelata lajin huipputasolla: kolme kymmenestä (29%) Taso 1:n tytöstä ilmoitti tähtäävänsä joko naisten SM-sarjaan tai johonkin ulkomaiseen sarjaan, kun vastaavasti Taso 2:n tytöistä ainoastaan kolme sadasta pelaajasta oli asettanut itselleen ko. tavoitteen. Merkillepantava havainto oli myös se, että lähes joka viides (19%) alemman tasoryhmän pelaaja ilmoitti, ettei usko jatkavansa harrastustaan niin pitkään; vastaava prosenttiluku ylemmässä tasoryhmässä oli 7.

Kuva 11.

Kuten Kuva 12 osoittaa, myös poikien kohdalla epävarmojen vastaajien osuus oli selvästi suurempi alemman kuin ylemmän tasoryhmän pelaajien keskuudessa (47% vs. 29%). Niiden pelaajien osuus, jotka uskoivat lopettavansa harrastuksensa ennen 18:tta ikävuottaan oli suhteellisesti suurempi niin ikään heikommin menestyneiden pelaajien ryhmässä (17% vs. 6%). Vastaavasti liigatasolle/ ulkomaille tähtäävien pelaajien osuus oli suurempi paremmin menestyneiden kuin heikommin menestyneiden pelaajien keskuudessa (19% vs. 5%).

Kuva 12.

5.5.3. Vanhempien urheiluharrastuksen vaikutus

Yleisesti ottaen vanhempien urheilutaustalla näytti olevan yhteyttä heidän lastensa jalkapalloharrastukseen: menestyneempien pelaajien vanhemmilla oli hieman useammin ainakin jonkinlainen kilpaurheilutausta. On kuitenkin todettava, että vaikka tulokset olivatkin suhteellisen johdonmukaiset, havaitut ryhmien väliset erot olivat varsin pienet

Kuten Taulukko 17 osoittaa, menestyneimpien tyttöjen äidit olivat harrastaneet/ harrastivat kilpaurheilua piiritasolla tai alemmilla sarjaportaita selvästi useammin kuin heikommin menestyneiden tyttöjen ryhmässä (29% vs. 16%). Sen sijaan molemmissa tasoryhmissä kansallisella huipulla tai kansainvälisellä tasolla kilpailneiden äitien osuus oli noin 5 prosenttia. Poikien kohdalla puolestaan menestyneimpien pelaajien äideillä oli hieman useammin kokemusta kilpaurheilusta korkeammalla tasolla (9% vs. 5%).

TAULUKKO 17. Äidin urheilutausta

	Taso	Kuntoilu	Harrastus	Kilpa
Tytöt:	Taso 1.	65,9%	28,9%	5,2%
	Taso 2.	79,3%	15,6%	5,1%
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>				
Pojat:	Taso 1.	77,3%	13,8%	8,9%
	Taso 2.	81,5%	13,2%	5,3%

Isän urheilutaustalla näytti olevan hieman enemmän yhteyttä menestymiseen poikien kuin tyttöjen keskuudessa (Taulukko 18). Tulokset osoittivat, että lajissaan menestyneimpien poikien isillä oli useammin jonkin asteinen kilpaurheilutausta verrattuna heikommin menestyneisiin pelaajiin (53% vs. 43%). Vastaava trendi oli havaittavissa myös tytöillä, mutta yhteys ei näyttänyt olevan aivan yhtä ilmeinen kuin pojilla.

TAULUKKO 18. Isän urheilutausta

	Taso	Kuntoilu	Harrastus	Kilpa
Tytöt:	Taso 1.	54,6%	30,9%	14,4%
	Taso 2.	59,3%	29,6%	11,1%
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>				
Pojat:	Taso 1.	47,3%	34,8%	17,9%
	Taso 2.	57,4%	30,8%	11,8%

6. YHTEENVETO

Edellä esitetyt tulokset antavat yleiskuvan yhden tietyn ikäluokan (14-15-vuotiaat) jalkapallon harrastajista. Tulosten tarkastelussa on kuitenkin huomioitava, että kolme neljästä ikäluokan lisenssipelaajista ei osallistunut tutkimukseen, mikä saattaa jossain määrin vaikuttaa nyt saatujen tulosten yleistettävyyteen. Etenkin, koska kootun aineiston perusteella ei ole ollut mahdollista tehdä päätelmiä sen suhteen, ketkä SPL:n lisenssin omaavista 1989 syntyneistä pelaajista eivät kyselyyn vastanneet, toisin sanoen, kuinka valikoitunut otos loppujen lopuksi on kyseessä.

Raportissa on pitäyditty tarkoituksella kovin pitkälle menevien johtopäätösten tekemisestä kerätyn aineiston pohjalta. On muistettava, että aina kun tarkastelun kohteena on lahjakkuuden käsite – millä tahansa inhimillisen tavoitteellisen toiminnan alueella - joudumme tekemisiin varsin monimutkaisten syy-yhteyksien kanssa. Tästä syystä esimerkiksi tutkimuksessa mukana olevien lajien välistä keskinäistä vertailua on jossain määrin rajoitettu. Syynä tähän on, että eri lajien harrastajien välillä havaittavat erot eivät kovinkaan usein johdu lajin luonteesta ja ominaispiirteistä tai lajiliiton toiminnasta, vaan erilaisista ”ulkopuolisista” tekijöistä. Tutkimuksen tuloksista onkin syytä keskustella ennen kaikkea kunkin tutkimuksessa mukana olevan lajin sisäisissä koulutustilaisuuksissa ja seminaaritapahtumissa.

Nyt esiteltävässä raportissa, ja erityisesti sen 5. luvussa, nuoren jalkapalloilijan lahjakkuutta on tarkasteltu ennen kaikkea lajin itsensä näkökulmasta. Toisin sanoen, lähtökohtana on ollut se, kuinka potentiaaliseksi pelaajaksi jalkapalloa harrastava nuori on arvioitu valmennus- ja järjestelmän taholta. Tämän on mahdollistanut se seikka, että samoin kuin esimerkiksi jääkiekossa, myös jalkapallossa tässä ikävaiheessa on jo käytössä eräänlainen pelaajien tarkkailu- ja seulontajärjestelmä.

Aineiston pohjalta 14-15-vuotiaiden ikäluokassa lahjakkaaksi arvioitua pelaajaa voitaisiin luonnehtia hieman yleistäen seuraavalla tavalla. Hän on ensinnäkin syntynyt alkuvuodesta. Mikäli kyseessä on poika, hän on myös ikäluokkansa muihin pelaajiin verrattuna hieman keskimääräistä pitempi ja painavampi. Hän asuu tyypillisimmin jossakin maamme suurimmista kaupungeista, ei kuitenkaan välttämättä pääkaupunkiseudulla. Hän on liittynyt jalkapalloseuraan jo varsin varhaisessa vaiheessa, todennäköisimmin jo alle kouluikäisenä. Hänen isänsä ja/ tai äitinsä harrastaa tai on harrastanut kilpaurheilua. Jos kyseessä on tyttö, hän käyttää harjoitteluun noin kahdeksan tuntia viikossa; jos taas kyse on pojasta hän harjoittelee noin 10 tuntia viikossa. Kauden aikana menestyneelle ja potentiaaliseksi arvioidulle pelaajalle kertyy kaikkiaan noin 40 peliä. Kouluarvosanojensa osalta hän ei juurikaan eroa muista ikäluokkansa pelaajista, mutta täysin tyytyväinen hän ei kuitenkaan ole koulumenestykseensä. Hän kokee myös harrastuksensa haittaavan jossain määrin koulutyötään. Kaiken kaikkiaan hänellä on kuitenkin varsin selkeä käsitys siitä, että hän tulee jatkamaan opintojaan lukiossa, mahdollisesti urheilu- tai urheilupainotteisessa erityislukiossa. Myös peliuransa osalta hän uskoo jatkavansa pelaamista ainakin A-junioritasolle.

Vaikka raportissa onkin tarkasteltu eri taitotasoa edustavien pelaajien välisiä eroja, antavat tulokset parhaimmillaankin vain suuntaa antavaa tietoa siitä, mitä nuoren jalkapalloilijan lahjakkuus oikein on. Jatkotutkimusten osalta painopiste tulee olemaan hankkeessa mukana olevien pelaajien seurannassa aina 18:aan ikävuoteen asti. Tällä tavoin uskomme saavuttavamme entistä monipuolisemmin käsityksen nuoren urheiluharrastukseen liittyvissä kysymyksissä.

Jatkotutkimusten osalta seuraava askel otetaan syksyllä 2005, jolloin suoritetaan seurannan toisen vaiheen aineiston kerääminen. Hankkeen toisessa vaiheessa keskitytään ennen kaikkea urheiluharrastuksen lopettamiseen ja jatkamiseen liittyvien kysymysten tarkasteluun. Keskeisimmiksi teemoiksi nousevat jatkamiseen ja lopettamiseen liittyvät psykologiset tekijät, joiden on aikaisemmissa tutkimuksissamme todettu erottelevan varsin selkeästi urheiluharrastusta kilpailumielessä jatkavat sekä harrastuksen lopettaneet nuoret. Hankkeen ja seurannan viimeinen vaihe toteutetaan vuonna 2007, jolloin tutkimuksessa mukana olevat jalkapalloilijat täyttävät 18-vuotta.

YHTEYSTIEDOT

Niilo Konttinen

Osoite: Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU)
Rautpohjankatu 6
40700 Jyväskylä

Puhelin: 014 – 260 3168 (Työ)
014 – 311 1843 (Koti)
040 - 505 4728 (Gsm)

Fax: 014- 260 3171

Sähköposti: niilo.konttinen@kihu.fi

Kotisivu: www.kihu.fi

LIITE 1. KYSELYLOMAKE